SVATOMARTINSKÃ‰ HODOVÃ•NÃ•

NedÄ›le, 06 listopad 2022

V naÅ¡Ã- zemi je typickÃ© oslavit svÃ¡tek svatÃ©ho Martina svatomartinskou husou a zapÃ-t ji svatomartinskÃ½m vÃ-nem. Ve vinnÃ½ch sklÃ-pcÃ-ch se Å¾ehnÃ¡ vÃ-nu a po republice se bÄ›Å¾nÄ› poÅ™Ã¡dÃ¡ mnoho akcÃ-. Oslavy svÃ¡tku svatÃ©ho Ma kaÅ¾doroÄ•nÄ› konajÃ- okolo 11. listopadu. MÄ›sta pÅ™i tÃ©to pÅ™Ã-leÅ¾itosti poÅ™Ã¡dajÃ- veÅ™ejnÃ© trhy, bÄ›hem kterÃ slavnostnÄ› pÅ™ijÃ-Å¾dÃ- na bÃ-lÃ©m koni. Podle letitÃ© tradice s sebou pÅ™inÃ¡Ã¡Ã- bÃ-lou zimu a blahobyt.

Co vÃ-me o
samotnÃ©m svatÃ©m Martinovi?

Martin z Tours,
kterÃ½ se nÄ›kde nazÃ½vÃ¡ takÃ© Martin le MisÃ©ricordieux, byl Å™Ã-mskÃ½ vojÃ¡k a poustevnÃ-k, kterÃ½ byl v dospÄ›losti pokÅ™tÄ›n a stal se pozdÄ›ji ve Francii biskupem.

Byl uznÃ¡vanÃ½m
patronem chudÃ½ch a ochrÃ¡nce dÄ›ti. ZnÃ¡mÃ½ je pÅ™Ã-bÄ›h, jak se jednoho mrazivÃ©ho zimnÃ-ho veÄ•era, za snÄ›hovÃ© bouÅ™e, vracel do vojenskÃ©ho tÃ¡bora. U brÃ¡ny ho jakÃ½si Å¾ebrÃ¡k prosil o penÃ-ze. Ty u sebe vÅ¡ak Martin nemÄ›l, stejnÄ› jako jÃ-dlo, kterÃ© by mu jinak rÃ¡d nabÃ-dl. Proto meÄ•em rozÅ™Ã-zl svÅ¯j dÅ¯stojnickÃ½ plÃ¡Å¥ a polovinu mu dal k zahÅ™Ã¡tÃ-. DÃ-ky tomu ho
zachrÃ¡nil pÅ™ed umrznutÃ-m.

Biskup Martin zemÅ™el
8. listopadu 397, ale pochovÃ¡n byl 11. listopadu, ve kterÃ½ den se od tÃ© doby slavÃ- na jeho poÄ•est svÃ¡tek. Tento sice nenÃ- zdaleka tak vÃ½znamnÃ½m, jako napÅ™Ã-klad Velikonoce Ä•i VÃ¡noce, neodmyslitelnÄ› k nÄ›mu ale patÅ™Ã- Å™ada tradic. Tou u nÃ¡s je peÄ•enÃ- husy a pitÃ- svatomartinskÃ©ho vÃ-na.

A proÄ• vlastnÄ› prÃ¡vÄ›
husu?

K pojÃ-dÃ¡nÃ- husy
se tradujÃ- dvÄ› apokryfÃ¡lnÃ- legendy ze Å¾ivota sv. Martina. Jedna pravÃ-, Å¾e Martin se v den, kdy mÄ›l bÃ½t jmenovÃ¡n biskupem, z vrozenÃ© skromnosti pÅ™ed takovou poctou ukryl do husince. Husy svÃ½m kejhÃ¡nÃ-m Martinovu skrÃ½Ã¡ vÅ¡ak prozradily, coÅ¾ byl pÃ¡dnÃ½ dÅ¯vod, aby skonÄ•ily na pekÃ¡Ä•i. Podle jinÃ© legendy mÄ›l Martin bÃ½t pÅ™i kÃ¡zÃ¡nÃ- husami ruÅ¡en natolik, aÅ¾ za trest skonÄ•ily na pekÃ¡Ä•i.

MartinÅ¯v svÃ¡tek
navÃ-c pÅ™ipadÃ¡ na dobu, kterÃ¡ dÅ™Ã-ve pÅ™edchÃ¡zela obdobÃ- pÅ¯stu, lidÃ© si proto pÅ™ed nÃ-m vychutnÃ¡vali prÃ¡vÄ› poÅ™Ã¡dnÄ› vykrmenÃ© husy.

Tato tradice
mÄ›la v dÅ™Ã-vÄ›jÅ¡Ã-ch dobÃ¡ch i jasnÃ¡ pravidla pÅ™i rozdÄ›lovÃ¡nÃ- porcÃ- Ä•lenÅ¯m domÃ¡cnosti. SluhovÃ© dostÃ¡vali kÅ™Ã-dla Ä•i stehna a hospodÃ¡Å™ s rodinou se podÄ›lili o zbytek. KÅ¯Å¾e se pak dÃ¡vala do bot, prÃ½ aby se nohy nepotily a aby na nich nerostla kuÅ™Ã- oka.

A koneÄ•nÄ› dalÅ¡Ã-m
dÅ¯vodem, proÄ• bylo zavedeno posvÃ-cenÃ- martinskÃ©, vypravuje i tato povÄ›st:

Kdysi vyjel si

Ä•eskÃ½ knÃ-Å¾e OldÅ™ich lovit do lesÅ¯ kÅ™ivoklÃ¡tskÃ½ch, kde se vÅ¡ak odlouÄ•il od svÃ© druÅ¾iny a zmÃ¡tl si cestu v hustÃ©m lese. TroubenÃ- jeho pÅ™ivolalo uhlÃ-Å™e z nedalekÃ© osady, kde prÃ¡vÄ› slavili posvÃ-cenÃ-. UhlÃ-Å™ vyvedl knÃ-Å¾ete, jehoÅ¾ neznal, z lesa, a pozval ho do svÃ© chatrÄ•e na husu. KnÃ-Å¾e, kterÃ½ se vydÃ¡val za knÃ-Å¾ecÃ-ho komornÃ-ka Janka, pÅ™ijal pozvÃ¡nÃ- uhlÃ-Å™ovo a poÅ¾iv husy posvÃ-censkÃ© a pobaviv se v chatrÄ•i jeho, pozval ho, aby ho v Praze na hradÄ› navÅ¡tÃ-vil. UhlÃ-Å™ to slÃ-bil za tou vÃ½minkou, Å¾e mu tam pan Janek dÃ¡ tÃ©Å¾ upÃ©ci husu. Potom vyvedl knÃ-Å¾ete z lesÅ¯.

KnÃ-Å¾e seÅ¡el se
brzy se svou druÅ¾inou a vesele jÃ- vyprÃ¡vÄ›l, co se mu pÅ™ihodilo. V den sv. Martina dostavil se uhlÃ-Å™ skuteÄ•nÄ› na hrad PraÅ¾skÃ½ a poptÃ¡val se po panu Jankovi. DvoÅ™anÃ©, jsouce jiÅ¾ na jeho pÅ™Ã-chod pÅ™ipraveni, uvedli ho ke knÃ-Å¾eti, s nÃ-mÅ¾ uÅ¾aslÃ½ uhlÃ-Å™ potom stoloval a na huse si pochutnal.

Na pamÃ¡tku
tohoto vysvobozenÃ- svÃ©ho z lesa a srdeÄ•nÃ© pohostinstvÃ- Ä•eskÃ½ch uhlÃ-Å™Å¯ ustanovil knÃ-Å¾e OldÅ™ich, aby kaÅ¾dÃ©ho roku slavil se den sv. Martina peÄ•enou husou a z toho ustanovenÃ- mÄ›lo poÄ•Ã¡tek posvÃ-cenÃ- martinskÃ©.

Pokud si budete na husiÄ•ce pochutnÃ¡vat,

uÅ¾Ã-vejte si s mÃ-rou â€“ a nechte si takÃ© pÃ¡r korunek na vÃ¡noÄ•nÃ-ho kapra.

Dobrou
chuÅ¥,

d@niela